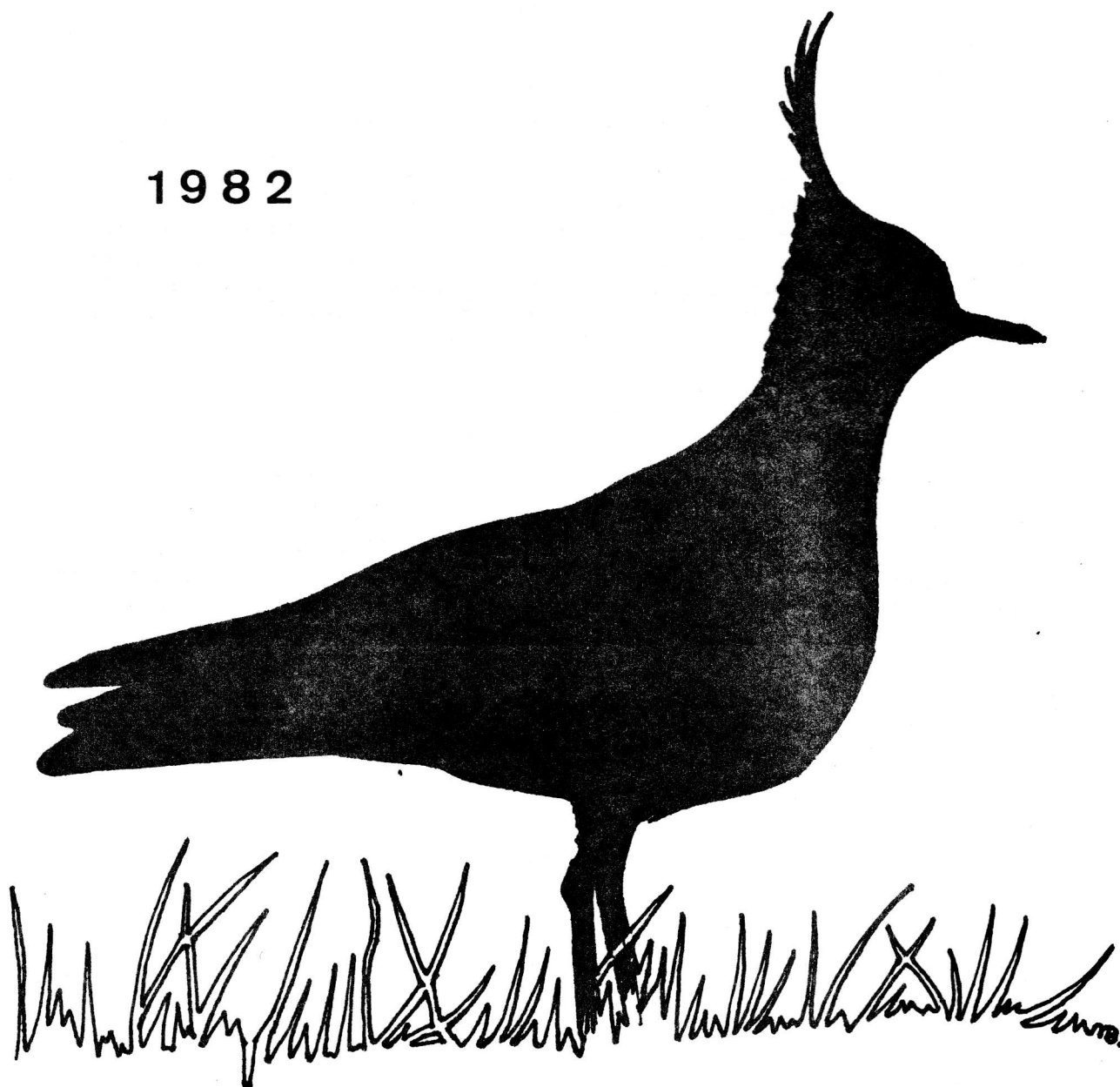

INVENTARISATIE VAN ENIGE BROEDVOGELS IN HET AGRA- RISCH GEBIED VAN DE KEMPEN.

1982

DOOR:

MARCO BAKERMANS

INVENTARISATIE VAN ENIGE BROEDVOGELS IN HET AGRARISCH GEBIED VAN DE KEMPEN 1982.

DOOR: MARCO BAKERMANS.

INLEIDING.

Van de $\pm$ 19000 h.a. landbouwgrond in het streekgewest Kempenland, zijn in 1982 $\pm$ 12.000 h.a. op broedvogels geïnventariseerd (ruim 63 %). Deze broedvogelinventarisatie was onderdeel van een groter opgezet project, wat globaal het gebied tussen de Belgische grens - het Wilhelminakanaal- en de lijn Mierlo-Budel-Limburgse grens bestrijkt, het werkgebied van Vogelwerkgroep "De Kempen".

In deze korte evaluatie van genoemde inventarisatie beperk ik mij tot het gebied van het Streekgewest Kempenland, omvattende de gemeenten Reusel, Bladel, Vessem c.a., Hoogeloon, Eersel, Riethoven, Westerhoven, Bergeyk, en Luyksgestel. De bedoeling is om middels de resultaten van de inventarisatie te komen tot een indicatie van de belangrijkste weidevogelgebieden in de Kempen. Let wel, dat het hier gaat om gebieden die van belang zijn als broedgebied, over de waarden van agrarische gebieden als fourageer-, pleister-, of overwinteringsgebied wordt niet gesproken. Hierop zal wel ingegaan worden bij de gebiedswijze bespreking van een aantal minder bekende, doch waardevolle terreinen, die onder de rubriek "Onbekende gebieden in de Kempen" met ingang van het augustusnummer van de Blauwe Klauwier gepubliceerd zullen gaan worden! Hieronder zullen ook enkele van de in dit artikel aangekaarte gebieden bevinden. Zodoende vormt dit verslag tevens een goede inleiding tot deze nieuwe rubriek, waarbij voor elke aflevering een ander verantwoordelijk zal zijn.

Marco Bakermans,
Kerkstraat 42 d,
5527 EG Hapert,
Tel; 04977-5862.

ENKELE OPMERKINGEN VOORAF;

- Het gebied is onderverdeeld in een aantal telgebieden, waarvan er 33 geïnventariseerd zijn (te weten; A-15,16,22,23,25,34,35,36,38,46,47,48,49,50,55,56 en B-2,4,6,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,25,26, op bijlage 1 aangegeven!).
- Opzet en organisatie van deze inventarisatie vallen geheel onder verantwoording van; Tom Heynen, Visstraat 23, 5211 Od, 's Hertogenbosch.
- Uitwerking en rapportage vallen geheel onder verantwoording van schrijver dezes.
- Aan de inventarisatie (van het behandelde gebied) verleenden de volgende personen hun medewerking;

Rob Aarts; A-15

Marco Bakermans; A-23,34,35,36,46,47,B-15

Mark v.d. Bosch &

Frank v.d. Bosch; A-25, 38

Hans Cornelissen; B-20

Tom Heynen; A-48, B-2,6,13,16,22,23,25

Stan Kerkhofs; A-15

Wim de Kroon; A-22

Josévan Laarhoven.&

Herman Wijn; B-4

Harjan v.d. Linden &

Ivo Pas; A-25

Geert Sanders; B-18,19,26

Willem Veenhuizen &

Albert Vrijaldenhoven; B-23

Wim v.d. Voort; A-50, 55,56, B-17

Pieter Wouters; B-12,14,15,21

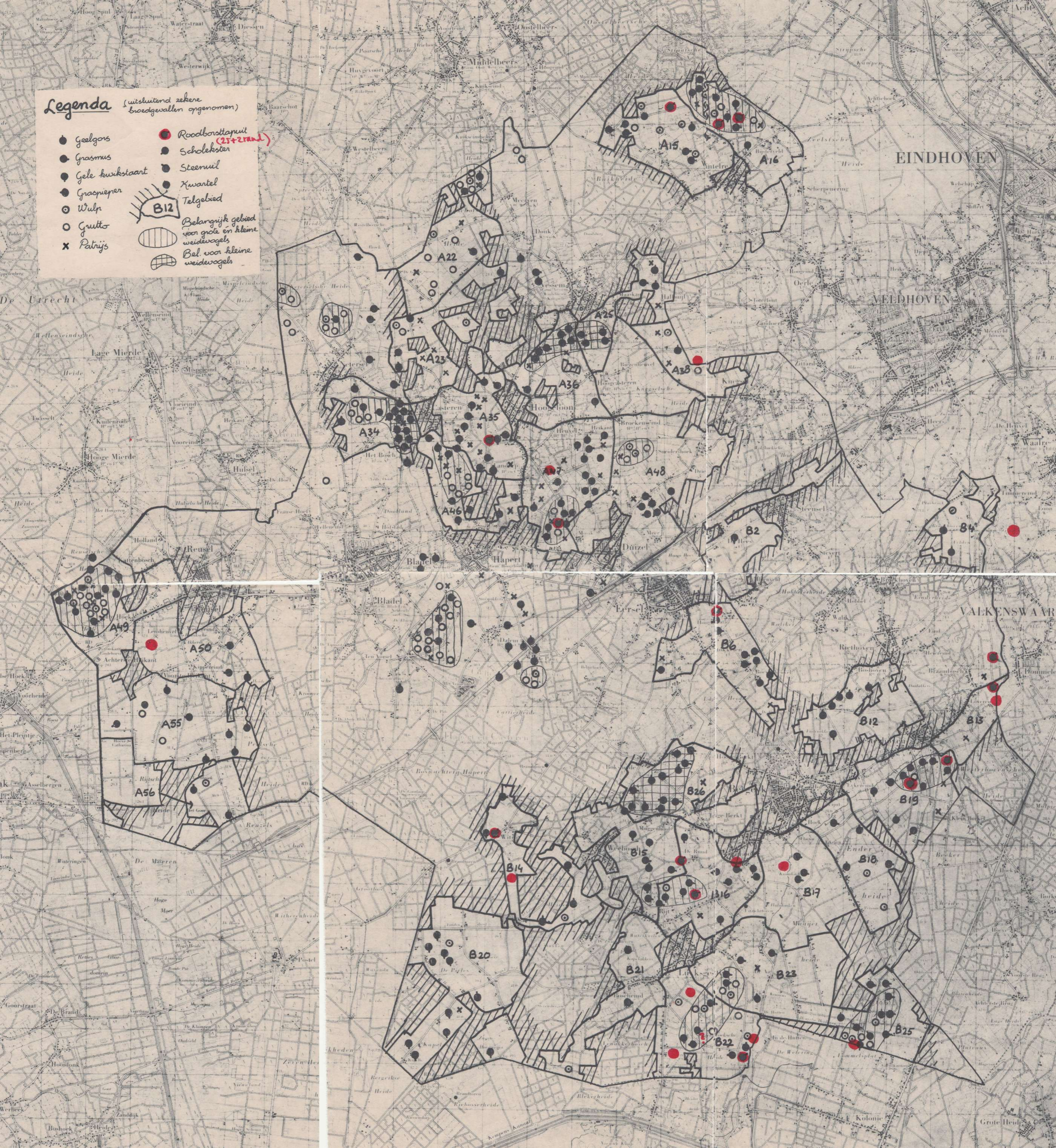
Jan Wouters; A-49

- Deze inventarisatie is een activiteit van Vogelwerkgroep "De Kempen". De gegevens welke in dit verslag verwerkt zijn, mogen uitsluitend gebruikt worden met vooraf verleende schriftelijke toestemming van deze werkgroep!

BILAGE 1; INDELING TELGEBIEDEN + RESULTATEN

Legenda (uitsluitend zekere broedgevallen opgenomen)

- Geelgors
- Grasmus
- Gele kwikstaart
- Graanpieper
- Wulp
- Guitto
- × Patrijs
- Roodborsttapuit (25+2rand)
- Scholekster
- Steenuil
- Kwartel
- ☀️ Telgebied
- ▨ Belangrijk gebied voor grote en kleine weidevogels
- ▧ Bel voor kleine weidevogels

DOELSTELLINGEN;

Het agrarische gebied is het landschap, dat vooral de laatste decennia het sterkst aan veranderingen onderhevig is. Denk maar aan dorpsuitbreidingen, ruilverkavelingen, ontgrondingen, veranderd bouwpatroon, enz. Over de ornithologische waarden is echter nauwelijks iets bekend. Hoe telrijk is de Kievit bijvoorbeeld? Voor een doelmatige bescherming van een aantal vogelsoorten in de Kempen is kennis van hun verspreiding een noodzakelijke voorwaarde. Wat zijn de beste weidevogelgebieden? Bij het herhalen van deze inventarisatie over een aantal jaren kunnen nog meer vragen beantwoord worden; Welke soorten gaan achteruit, zijn er populatieverschuivingen, zijn belangrijke broedgebieden door planologische oorzaken verdwenen? Ook de gelijksoortige, nu lopende tellingen van de planologische dienst, doch uitgevoerd door diverse Brabantse Vogelwerkgroepen, kunnen hierop in de toekomst mogelijk antwoorden verschaffen!

Laat duidelijk zijn dat deze inventarisatie van experimentele aard was. Zijn de gegevens vergelijkbaar, deugt de methode, hoe kun je eventueel tot een betere methode komen? De bedoeling van dit verslag is nu niet een evaluatie van de methode, maar een evaluatie van de resultaten te leveren!

WERKWIJZE;

Het te inventariseren gebied is vooraf opgedeeld in een aantal zgn. "telgebieden" met een oppervlakte van 200 tot 475 h.a., afhankelijk van de gesteldheid van een gebied. Kleinschalige gebieden werden kleiner genomen, evenals min of meer geïsoleerde delen als dat zo uitkwam. Ook de gegevens zijn verder per telgebied verzameld en verwerkt. Als grenzen zijn zichtbare belijningen in het landschap genomen (wegen, bosranden e.d.). Gebieden die van de inventarisatie uitgesloten werden, zijn duidelijk weergegeven (bebouwing, bossen e.d.).

Het aantal te inventariseren soorten is beperkt tot een aantal specifieke, of belangrijke soorten voor het agrarisch gebied, onder te verdelen in drie groepen, te weten:

- 1; VERPLICHTE SOORTEN; dienden in elk geval geteld te worden;
Torenvalk, Scholekster, Grutto, Wulp, Tureluur, Watersnip, Roodborsttapuit, Gele kwikstaart, Grasmus, en Geelgors. Bovendien zeldzaamheden als Grauwe gors en Ortolaan, die overigens niet meer werden waargenomen.
- 2; FACULTATIEVE SOORTEN; hoefden niet noodzakelijk geteld te worden, hetgeen echter in alle gevallen wel gebeurd is;
Kievit, Veldleeuwerik, Ekster, Graspieper, en Bosrietzanger.
- 3; MOEILIJKE SOORTEN; Soorten die extra aandacht (avonduren, cassetterecorder) vereisen. Deze zijn in enkele gevallen gericht geïnventariseerd;
Kwartel, Patrijs, en Steenuil.

Iedere deelnemer aan de inventarisatie kon inschrijven voor een eigen gebied en ontving dan een uitgebreide handleiding.

Het intekenen van de broedvogels gebeurde op dagkaarten, waarop met behulp van afkortingen de broedzekerheid vermeld werd (varierend van solitair exemplaar tot nestvondst). Hierna werden tenslotte soortkaarten vervaardigd waarop vermeld; plaats van waarneming, waarnemingsdata en broedzekerheid. Hier hield de taak van de medewerkers op.

De soortkaarten zijn hierna door een aantal goed voorgelichte personen omgezet in "eindkaarten", per soort, per gebied. Middels clusteranalyse kwamen een aantal eindtotaalkaarten tot stand met de volgende broedzekerheidsindeling (en symboliek);

<u>code;</u>	<u>broedzekerheid;</u>	<u>symbool;</u>
0-a	1 waarneming van solitair ex.	•
0-b	2 of meer waarnemingen van solitair ex.	0
1-a	1 waarneming van paartje	0
1-b	2 of meer waarnemingen van paartje	0
2-a	1 waarneming van zang, balts e.d.	0
2-b	2 of meer waarnemingen van zang, balts e.d.	0
3	waarneming van jongen, alarmeren, voedseltransport e.d.	0
4	nestvondst	0 ⁿ

Op de eindtotaalkaarten werd per geval de hoogst waargenomen code toegekend!

E.v. Haasdonk 83
 spouwt.

KANTEKENINGEN:

Zoals aan iedere inventarisatiemethode zitten ook aan deze methode nogal wat haken en ogen. Hier volgt een puntsgewijze opsomming van de oorzaken van (relatieve) onvergelijkbaarheid van de telgebieden;

- 1.- De aard van het gebied varieerd. Kleinschaligheid, overzichtelijkheid, bereikbaarheid.
- 2.- Ervaring en kennis van degene die inventariseerde en de bekenheid met 't gebied.
- 3.- De bestede tijd per h.a. was zeer variabel (van 0,5 tot 4,9 min/h.a.), dit is moeilijk af te wegen tegenover de aard van het gebied en de ervaring.
- 4.- Wijze van inventariseren; vanaf de fiets, te voet, vanaf waarnemingsplaatsen, wel of niet door veld lopen, wel of niet nesten zoeken, meteen intekenen of later, etc.
- 5.- Intekenen; hoe heeft de waarnemer zich georiënteerd?
- 6.- Randgevallen; wel of niet expliciet vermeld, opgenomen etc.
- 7.- Interpretatie en voorzichtigheid; zijn 2 Grutto's een paartje, is een Geelgors dezelfde als die een eindje terug zong, zijn het 10 solitaire of 5 paartjes Kievit, etc.
- 8.- Weersomstandigheden; regen, zicht, tegenlicht etc.
- 9.- Tijd van het jaar; verschil begin april, eind juni!
- 10.- Fouten bij het maken van soortkaarten; b.v. schrijffouten, telfouten, onjuiste lokatie.
- 11.- Fouten bij de clusteranalyse; deze is door verschillende mensen uitgevoerd, met verschillende meningen en verschillende kennis. Denk ook aan lees- en interpretatiefouten. Het werken per telgebied bemoeilijkt het goed interpreteren van randgevallen.

RAPPORTAGE.

Raakt niet ontmoedigd door al die mogelijke fouten, maar kijk naar wat er uitgekomen is. Dat is dan ook het doel van dit rapport: wat is er zoal geteld en belangrijker, wat zijn de belangrijkste weidevogelgebieden in de Kempen?

De gegevens voor dit rapport zijn ontleend aan de eindtotaalkaarten van de inventarisatie, in geen enkel geval is een beroep gedaan op soortkaarten of dagkaarten. Hoe ver zit je er dan langs met je gegevens?

In elk geval zitten de minste fouten in de hoogst gecodeerde broedgevallen. Een nestvondst is een nestvondst. Ook alarmerend, het waarnemen van jongen en voedseltransport naar een mogelijk nest zijn een vrij zekere vorm van broedgegedrag. Met deze gegevens is in elk geval het minimum-aantal broedparen in een telgebied en ook in de Kempen vast te stellen. De onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens is ook afhankelijk van de soort; opvallende soorten als Wulp en Grutto zijn moeilijker te missen als b.v. Graspieper en Grasmus. In de hierna volgende bespreking van de soorten zal ook steeds de vergelijkbaarheid omschreven worden.

Op bijgevoegde kaart (bijlage 1) worden alle broedgevallen met code 3 en 4 weergegeven, voor zover bekend ook buiten de geïnventariseerde delen.

Van groot belang voor de vergelijkbaarheid is onderstaande lijst (bijlage 2) van gebieden met daarbij de belangrijkste inventarisatiegegevens (tijd van het jaar, minuten per h.a.) en soorten bekeken vogels). Hierachter wordt vermeld of betreffend telgebied slecht, matig, voldoende of goed is geïnventariseerd op soorten uit groepen 1 en 2 (zie terug onder werkwijze). De beoordeling is het resultaat van een groot aantal factoren, door de schrijver dezes in overweging genomen.

GEBIEDS- CODE;	Naam;	Bezoek- tijd*	Opp.; in h.a.	min./h.a.	soorten;	Beoordeling;
A15	Mostheuvel	2,8,10	400	2,9	1,2	voldoende
A16	Koemeer	5,6,8	300	3,9	1,2,3	goed
A22	Landschot	4,5,8,9,13	350*	1,5	1,2,3	matig
A23	Heieinden	5,6,9,12	400	1,5	1,2	voldoende
A25	Maaskant	5,6,7,9,11,12	250*	2,5	1,2	voldoende
A34	Hemelrijk	3,4,5,6,7,11,12	200	3,2	1,2	goed
A35	Vossenbussel	3,4,5,6,7,10,12	250	2,2	1,2,3	goed
A36	Koebosch	5,6,8,11,12	250	2,1	1,2	goed
A38	Molenvelden	5,6,7,9,11,12	290*	2	1,2	goed
A46	Wagenbroek	3,4,5,7,10,12	300	2,2	1,2,3	goed
A47	Den Aard	4,6,7,8,10,12,13	300	2,7	1,2	goed
A48	Duizel-Knegsel	5,9,11,13	600	1,2	1,2	voldoende
A49	Beleven	1,2,3,4,6,7,8,9,10,11	400	2,5	1,2,3	goed
A50	Weyereind	2,3,4,6,7,10,12,13	400	?	1,2,3	voldoende
A55	Goordijk	2,3,4,6,7,10,12,13	550	?	1,2,3	voldoende
A56	Rytsche heide	2,3,4,6,7,10,12,13	350	?	1,2,3	voldoende
B 2	De Hees	10	250	minimaal	1,2	slecht
B 4	Broekh. velden	6,7,8,9,10,11,12,13	150	4,9	1,2	goed
B 6	Boevenheuvel	7,9,12	350	1,4	1,2	matig
B12	Boshoven	6	350	0,3	1,2	slecht
B13	Hoeverbroek	9,10	175	0,4	1,2	matig
B14	Witrijt	6,8	280	0,9	1,2	matig
B15	Weebosche akker	6,8	350	0,6	1,2	matig
B16	De Rund	6,8	350	?	1,2	matig

Gebieds- code	Naam;	Bezoektijd	Opp. in h.a.	min./h.a.	soorten;	Beoordeling;
B17	Kromhurken	6,8	400	1,0	1,2	matig
B18	Enderheide	6,7,12	325	1,6	1,2	voldoende
B19	Ganzenbroek	6,7,10,12	400	1,1	1,2	voldoende
B20	Pielis	6,8	700	0,5	1,2	slecht
B21	Boschewyerloop	6,8	375	0,9	1,2	matig
B22	Sengelbroek-Z	6,8	375	0,9	1,2	matig
B23	Sengelbroek-N	6,8	525	0,8	1,2	matig
B25	Liskes	6,8	200	?	1,2	matig
B26	Schoorheyen	6,7,9	350	1,1	1,2	voldoende

*Met bezoektijd wordt bedoeld;

begin maart; 1	begin mei ; 7
half maart; 2	half mei ; 8
eind maart; 3	eind mei ; 9
begin april; 4	begin juni ; 10
half april; 5	half juni ; 11
eind april; 6	eind juni ; 12
	begin juli ; 13

Vooraf voor de matig en slecht geïnventariseerde gebieden moet er rekening mee gehouden worden, dat er meer kan zitten!

Verder is het van belang dat er bekend is wat de niet-geïnventariseerde gebieden voor waarde hebben. De meeste hiervan zijn wel eens bezocht (al was dat 1 of meer seizoenen eerder) of er zijn gegevens van bekend. Hiermee is zo veel mogelijk rekening gehouden. Een aantal gegevens is op de grote kaart verwerkt (bijlage 1),

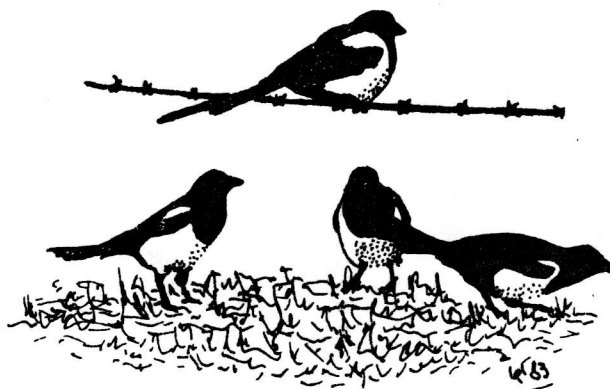
RESULTATEN.

Bijlage 3 geeft kort de resultaten van de inventarisatie weer. Hierin zijn de volgende soorten niet opgenomen;

1. Soorten die niet (meer) als broedvogel aangetroffen zijn (watersnip, Grauwe gors, Ortolaan).
2. De Ekster, daar zit naar mijn mening een nietszeggende soort is.

De tabel bevat de volgende gegevens:

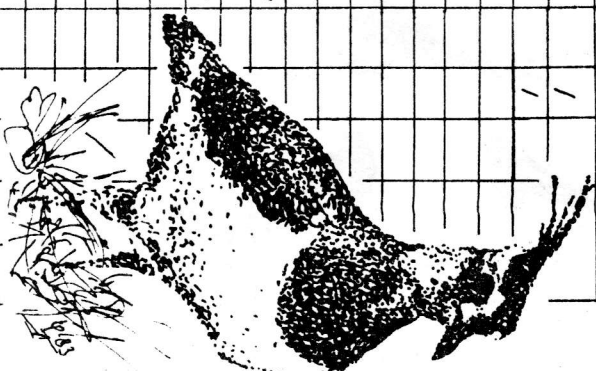
- In de eerste kolom onder de soortnaam wordt een schatting van het aantal broedparen gegeven. Het eerste cijfer staat voor het aantal zekere broedparen (code 3 of 4) en het tweede voor het aantal geschatte broedparen. Dit laatste cijfer is gebaseerd op de schatting van degene die de inventarisatie deed, het aantal bezoeken, de tijd van het jaar, de soort en de gegevens op de soortkaarten. code 2b telde hierbij altijd mee.
- In de tweede kolom staat vermeld het aantal broedparen per km (= 100 h.a.) per gebied. Gebieden waar waarschijnlijk meer dan 10 % van de totale vastgestelde populatie broedt zijn onderstreepte cijfers te vinden.
- In de onderste rij staat het totaalbeeld per soort, de dichtheidscijfers kunnen als representatief voor het gehele gebied beschouwd worden. De totalen geven een idee van de status van de soort. Het is nu leuk de dichtheden per gebied met de algemene dichtheden te vergelijken, maar houdt hierbij de kwaliteit van de inventarisatie per gebied in het achterhoofd.

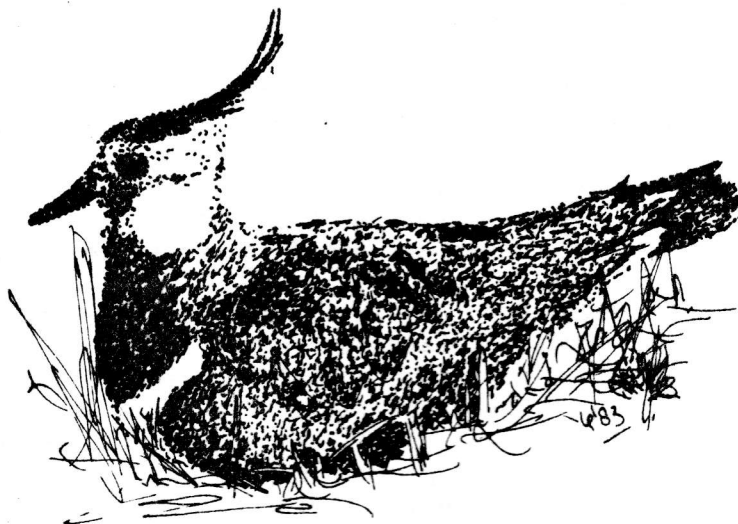

gebied	opp. in h.a.	schol- ekster	grutto	wulp	Kievit	roodb- tapuit	gele kwikst.	gras- mus	geel- gors	gras- pieper	veld- leeuw.	patrijs	kwartel	steen- uil	toren- valk	bosr- zanger	ture- luur	
A 15	400	1 0,3	1 0,3	4 1	11 2,0	1												
16	300	1 0,3	5 1,8	2 0,7	21 7	2												
22	350	1-3 0,3-0,9	8 2,3	1-2 0,3-0,6	27-32 7,7-9,2		0-1 0-0,3	0,2 0,0-0,6	1-2 0,3-0,6									
23	400	1-2 0,3-0,5	1 0,3	2 0,5	20-27 5,6-8			2 0,3	2 0,8									
25	250				4-14 1,6-5,6													
34	200		2-5 1-2,5		19 9,6			6 3	2 0,8									
35	250				10 4	1		4 1,6	2 0,8									
38	200	0-1 0-0,5	1 0,5	0-1 0-0,5	5-9 2,5-4,5					2 0,7								
46	300		5 1,7		17-19 5,7-6,3			2 0,7	2-4 0,7-1,3									
47	350	2 0,6	2 0,8		42-45 12-12,9	1	1-2 0,3-0,6	2-6 0,6-1,2	6 1,7	5-9 1,4-2,6	16 4,6	8						
48	600	1 0,2	2 0,3	2 0,3	7-9 12-15		1-2 0,2-0,3	5 0,8	4-7 0,7-1,2	5-8 0,8-1,3	14-23 3,2-5,8							
49	400	3 0,8	6 1,5	2-3 0,5-0,8	-		1-2 0,3-0,5	4-5 1-1,3	4 1			3-5	0-4	0-1				
50	400				3-5 0,8-1,3	1	0-1 0,0-0,3	3 0,5	3 0,8	2 0,5	7-10 1,8-2,5							
55	550	1-2 0,2-0,4	2 0,4	0-1 0-0,2	4-20 0,3-3,6		1-2 0,2-0,4	3 0,5	7 1,3	1 0,2	6 1,1							
56	350			1-2 0,3-0,6	3-4 0,9-1,1		0-2 0-0,6		1-4 0,3-1,4		4 1,2							
B 2	250				-				2 0,8		-							
4	150			0-1 0-0,7	19 12,7			0-2 0-1,3	2 1,3		4 2,7	1						
6	350				3-9 0,4-0,6	1	1-2 0,3-0,6	4 1,1	1-3 0,3-0,9	5-6 1,4-1,8	11 3,1	1						
12	350				2-10 0,6-2,4		0-2 0-0,6		5 1,4		4 1,2							
13	175				-			0-1 0-0,6			1 0,6	1						
14	280			1-2 0,4-0,7	5-13 3,2-4,6	1-2		2 0,7	0-1 0-0,4	0-2 0-0,7	4 1,4							
15	350			0-1 0-0,3	5 1,4	1		4 1,1	5 1,4	2 0,6	6-7 1,7-2							
16	350				17 4,9	2-3		5 1,4	7 2	5-7 1,4-2	14 4							
17	400			0-1 0-0,3	4-34 1-8,5	1	0-2 0-0,5	3 0,8		5 1,3	9 2,3	1						
18	325			2 0,6	4-16 1,2-4,8		0-1 0-0,3	6-7 1,8-2,2	1-2 0,2-0,6	0-2 0-0,6	7-16 2,2-4,4							
19	400			1 0,3	16-21 4-5,3	2	1-3 0,3-0,8	1-6 0,3-0,5	1-4 0,3-1	5-7 1,3-1,8	6-16 1,5-4	1						
20	700	0-1 0-0,1		1-4 0,1-0,6	8-52 1,1-7,4			10-15 1,4-2,1	3 0,3	3 0,4	16 2,3	1						
21	375	0-1 0-0,3								3 0,8	12 3,2							
22	375			0-1 0-0,3	24-29 6,4-6,9						7-15 1,9-4							
23	525		3-4 0,8-1,1	1-5 0,3-1,3	22-32 5,1-8,2	2-4	1-2 0,3-0,5	8 2,1	1-2 0,3-0,5	4 1,1	7-15 1,9-4							
25	200		2 0,4	1-2 0,2-0,4	14-32 4,7-6,4			7 1,3	1 0,2	1 0,2	10 1,9	1						
26	350		2 0,1	1-3 0,5-1,5	4-17 2-8,5	0-1	1 0,5	6 3	2 1	1 0,2	9 4,5							
A 36	250				15-22 4-7,3			5-6 1,4-1,7	2-5 0,6-1,4	3-4 0,9-1,2	18 5,1	2						
totaal	11.855	71-18 0,1-0,2	42-47 0,4	22-42 0,2-0,4	373-591 3,4-5,4	16-21 0,1-0,2	47-70 0,4-0,6	89-116 0,7-1,1	66-90 0,6-0,8	53-96 0,4-0,6	233-285 2,1-2,5	55	0,5 1-8	0,1 9-12	0,1 4-4	0,1 2-4	>0,1	0-1 >0,1
33 ge- bieden																		

BILAGE 3: TABEL MET RESULTATEN.

In de hieropvolgende soortbespreking wordt wat verder op de gegevens ingegaan, de gegevens zoals bij de Schoulekster zijn standaard voor de rest.

1. SCHOLEKSTER; gem. dichtheid 0,1 - 0,2 broedparen per 100 h.a.
geteld 11- 18 broedparen.
Voor de Kempen geschat aantal broedparen in agrarisch gebied; c.a. 35
Biotoop; bijna alleen op uitgestrekte, kale gebieden met maiscultuur
Is vanuit de agrarische rangebieden van heide en vennen waar-
voor een duidelijke voorkeur bestond, de Kempen aan het kolo-
niseren, Jaarlijks wel enkele broedparen meer. Er zijn geen
gebieden te noemen waar deze soort nog speciaal voorkomt.

2. GRUTTO; gem. dichtheid 0,4 , geteld 42- 47, Kempen 70 broedparen.
Biotoop; Grazige weilanden, liefst met hoge grondwaterstand en in
ruime rustige complexen.
Naar het idee van velen is de Grutto de laatste jaren sterk achteruit-
gegaan. Het huidige voorkomen is zeer verbrokken. Vaak komt de vogel
in een soort van kolonievorm voor. Van deze opvallende soort is nu een
goed en betrouwbaar beeld voor de Kempen verkregen. De belangrijkste
broedgebieden zijn in volgorde van belang; Groot Terkooyen, Beleven,
zuid- en oostrand Landschotse heide, Wagenbroek, Nieuwe erven, Sengels-
broek, Rouwven en Hemelrijk.

3. WULP; gem. dichtheid; 0,2 - 0,4, geteld 22-42, Kempen 40 broedparen.
Biotoop; uitgestrekte, rustige gebieden, vooral in de buurt van heide-
velden.
De soort bereikt nergens grote dichtheden. Veel paren in het agrarisch
gebied komen niet tot broeden, waarbij de rust factor in grote mate aan-
wijsbaar is. Het aantal broedparen wordt hierdoor snel overschat. Ook
fouragerende vogels uit aangrenzende heidegebieden vertroebelen het beeld.
Belangrijke Wulpengebieden zijn resp.; Beleven, Mostheuvel, Nieuwe erven,
zuid- en oostrand Landschotse heide en Sengelsbroek.

4. TURELUUR; gem. dichtheid; minder als 0,1 geteld; 0-1 Kempen 2-3 broedparen.
Biotoop; vochtige, kruidrijke weilanden.
Schijnt in het verleden algemener geweest te zijn, nu alleen nog bij
Nieuwe erven, Landschotse heide en Molenbroek. Buiten het getelde ge-
bied broedt de soort overigens bij de Spreeuwelse heide in 'n weiland.

5. KIEVIT; gem. dichtheid 3,4- 5,4 geteld 373- 591 Kempen 650 broedparen.
Biotoop; zeer uitlopende typen agrarisch gebied, mits niet
te kleinschalig. In toenemende mate op maiscultuur.
Telproblemen vanwege de vaak vele broedpogingen per paar op
verschillende plaatsen. Enkele gebieden zijn erg in trek:
den Aard, Broekhovense velden en Sengelsbroek

6. ROODBORST-TAPUIT; gem. dichtheid 0,1 - 0,2 geteld 16- 21 Kempen 25 broedparen
Biotoop; zeer geschikt zijn wat drogere weidegebieden met lage be-
groeiingselementen (bomen en struikjes), liefst kruidenrijke omgeving.
Neemt nog steeds sterk in aantal af in het agrarisch gebied (in de jaren
'70 was de dichtheid nog 0,3). Deze soort kan slechts in de slecht ge-
inventariseerde gebieden over het hoofd gezien zijn. Doortrekkers en
zwerwers tot in mei kunnen het beeld vertroebelen.
7. GELE KWIKSTAART; gem. dichtheid 0,4 - 0,6 geteld 47- 70 Kempen 90 broedparen.
Biotoop; Graan, koolzaad, aardappel en bietenvelden afgewisseld met gra-
zige weilanden van middelgrote schaal. Typerend voor "hoge akkers".
Gezien het verschil tussen het aantal zekere en waarschijnlijke broed-
gevallen is deze soort wat moeilijker te inventariseren. Het territorium
kan erg groot zijn, en het gedrag onopvallend. Bovendien is er redelijk
wat doortrek. Er zijn duidelijk "betere" gebieden voor de Gele Kwik-
staart; Hemelrijk, de Pielis, Reider en Weebossche akkers, Mostheuvel
en Vossenbussel.
8. GRASMUS; gem. dichtheid 0,7 - 1,0 geteld 89- 116 Kempen 150 broedparen.
Biotoop; kleinschalige gebieden, noodzakelijke voorwaarde is struik-
begroeiing of ruigte.
De aantallen vallen bitter tegen tegenover de verwachtingen. Er is veel
doortrek en de soort is gemakkelijk op te sporen. De beste Grasmusge-
bieden; dal van de Keersop onder Bergeyk en Riethoven, Korstbroekem,
Liskes, Biezegeoren, de Bus, dal van de run tussen Schadewijk en Stevert,
Beleven.
9. GEELGORS; gem. dichtheid 0,6 - 0,8 geteld 66-90 Kempen 180 broedparen
Biotoop; agrarisch gebied met veel bomen en struikbegroeiing. Afwisselend
grondgebruik.
Ook deze soort valt in aantal tegen, hoewel een aantal vrij goede Geel-
gorsgebieden niet geïnventariseerd zijn. Belangrijkste terreinen;
omgeving Peelsche heide, Beleven, omgeving Casterse molen, omgeving
Driehuis (Vessem), Enderakkers, De Bus en de Pan. De soort lijkt talrijker
in het noordwestelijke deel van de Kempen.
10. GRASPIEPER; gem. dichtheid 0,4 - 0,6 geteld 53- 69 Kempen 120 broedparen.
Biotoop; kruidenrijke graslanden met veel sloten en greppels.
Naar mijn idee is de soort veel over het hoofd gezien en in een enkel
geval zelfs niet geteld. Desondanks valt toch te konkluderen dat de Gras-
pieper in de Kempen niet erg algemeen is, en vermoedelijk is deze soort
dat ook nooit geweest. Enkele goede gebiedjes zijn niet geteld. Opvallend
zijn de hogere dichtheden in de beekdalen. Belangrijke gebieden;
den Aard, Hemelrijk, Goorland en Ampreiden e.o.
11. VELDLEEUWERIK; gem. dichtheid 2,1 - 2,5 geteld 238- 285 Kempen 400 broedparen.
Biotoop; vooral open, grootschalig bouwland en weiland, met name op
minder intensief gebruikte delen.
Een van de talrijkste weidevogels, die plaatselijk grote dichtheden kan
bereiken, maar over het algemeen gelijkmatig over de Kempen verspreid is.
12. BOSRIETZANGER; gem. dichtheid minder dan 0,1 geteld 2-4 Kempen 10-20 broedparen.
Biotoop; korenvelden en hoog, ruig grasland, begensd door bossages en
heggen.
Het aantal broedparen wisselt sterk per jaar. Waarschijnlijk was 1982
een slechter jaar. De soort laat zich ook wat moeilijker vaststellen,
waardoor hij zo nu en dan gemist kan zijn.

13. TORENVALK; gem. dichtheid 0,1 geteld 4 - 14
Kempen 20 broedparen.
Biotoop; vooral in afwisselend bos,
landbouwgebied.
De soort heeft een vrij groot terri-
torium, en is bovendien niet speci-
aal een vogel van agrarisch gebied.
De vele waarnemingen betreft vaak
broedvogels van bosgebieden. Broedt
ook vaak in kleine bosjes of oude
singels.
14. PATRIJS: gem. dichtheid 0,5 geteld 55
Kempen 100 broedparen.
Biotoop; overal in agrarisch gebied,
maar vooral in gebieden met graan
en ruige weilanden met veel bossage.
Liefst combinatie weiland- bouwland.
Deze soort is niet speciaal geteld.
In het totaal-aantal zijn alle waar-
nemingen van paartjes opgenomen. De
soort is namelijk erg territoriumge-
bonden en broedt meestal niet ver van
de plaats van waarneming. Kan door
teruggetrokken leefwijze makkelijk
gemist zijn. Belangrijke Patrijzen-
gebieden zijn; Vossenbussel, den
Aard, Beleven, omgeving Halfmijl,
ten oosten van Dalem, Keersopdal bij
Westerhoven. Verspreiding overigens
vrij gelijkmatig.
15. KWARTEL; gem. dichtheid 0,1 geteld 1-8
Kempen 10 broedparen.
Biotoop; graanvelden in afwisselend
landschap, liefst met rijke kruiden-
begroeiing. Ook wel in hooiland.
Hoewel de Kwartel gemist kan zijn op
een enkele plaats, liggen de aantallen
laag en kunnen van jaar tot jaar sterk
wisselen. Als enige goede Kwartelge-
bied kan het Béleven bij Reusel ge-
noemd worden, hoewel er in 1982 al-
leen sprake was van doortrek.
16. STEENUIL; gem. dichtheid 0,1 geteld 9- 12
Kempen 40 broedparen.
Biotoop; landbouwgebied met oude
schuurtjes, liefst met veel bosran-
den, singels, bosjes e.d.
Vaak aan de aandacht ontsnapt. Kan
ook in dorpen broeden.

Het zij nog eens duidelijk vermeld dat de cijfers betrekking hebben op streekgewest Kempenland, welke grenzen binnen die van het werkgebied van Vogelwerkgroep de Kempen liggen, doch een kleiner oppervlak omvatten.

De verkregen gegevens leiden tenslotte tot de indicatie van een aantal belangrijke weidevogelgebieden in de Kempen (zie bijlage 1). De begrenzingen zijn op de kaart vrij globaal, de volgorde in behandeling is die van belangrijkheid;

1. BELEVEN; Belangrijk voor vrijwel alle weidevogelsoorten, met name Wulp, Grutto, Geelgors, Grasmus en Kwartel. Is een van de weinige gebieden in de Kempen die eventueel in aanmerking komt als broedterrein voor de Grauwe gors. (gemeente; Reusel).
2. MOSTHEUVEL-
de Hut. Van belang voor Wulp, Grutto, en Roodborsttapuit (gemeente; Vessem).
3. SENGELSBROEK; Belangrijk voor Wulp, Grutto, en Grasmus (gemeente; Luyksgestel).
4. NIEUWE ERVEN; Belangrijk voor Wulp en Grutto (gemeente; Bladel).
5. TEN OOSTEN VAN
LANDSCHOTSE HEIDE; Belangrijk voor Wulp en Grutto (gemeente Vessem c.a.).
6. GROOT TERKOOYEN; ;zeer belangrijk voor Grutto, maar ook voor Graspieper (gemeente; Bladel).
7. HEMELRIJK; Belangrijk voor Grutto, Graspieper en Gele kwikstaart (gemeente; Bladel en Hoogeloon).
8. WAGENBROEK; belangrijk voor Grutto (gem. Hoogeloon).
9. KEERSOPDAL BIJ
WESTERHOVEN; belangrijk voor Roodborsttapuit en Grasmus (gemeente; Westerhoven).

Enkele kleine gebiedjes waar Grutto's en Wulpen broeden;

10. Lommelsplat (Bergeyk)
11. Broekenseind (Eersel en Vessem)
12. De Pan (Hoogeloon)
13. Weiden ten zuiden van de Neterselse heide (gem. Bladel).

Enkele grotere gebieden die vooral belangrijk zijn voor Geelgors en Grasmus;

14. Driehuis-Korstbroeken (gemeente Vessem c.a.).
15. Schoorheyen (gemeente Eersel en Bergeyk).

Door tijdelijke omstandigheden (inplant en onvoltooide ontgronding) van belang;

16. Omgeving van de Langrijt (gemeente Hoogeloon c.a.).

Ten overvloede zou ik er tenslotte nog op willen wijzen, dat aanvullingen altijd mogelijk blijven, en dat alleen naar de betreffende gebieden als BROED-gebied voor WEIDE-vogels is gekeken.

Marco Bakermans.
Hapert, mei 1983.

